

บทที่ 2

แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสมมติฐาน

การศึกษาเรื่อง "รูปแบบและปริมาณการใช้ข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวัน" มีแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ เนื้อหาหนังสือพิมพ์ ข้อมูลทางสถิติ และการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

ความหมายของหนังสือพิมพ์นั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งที่มีความหมายใกล้เคียงกันและแตกต่างกัน อาทิ

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่นำเสนอข่าวและ เหตุการณ์เคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ โดยส่วนหนึ่งจะออกเป็นรายวัน เพื่อเสนอข่าวสดต่อประชาชนชาวให้ผู้อ่านได้รับความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ (พิชรา ศีลรักษา, 2521)

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันไปเป็นลำดับ จะเป็นรายวันรายสัปดาห์หรือรายเดือนก็ได้ มีลักษณะเป็นกระดาษใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ เสนอข่าวทุกชนิดที่เป็นข่าวสดและน่าสนใจ เช่น ข่าวภายใน/ภายนอกประเทศ ข่าวธุรกิจ การค้า กีฬา บันเทิง สังคม เป็นต้น (บำรุง สุพรรณ, 2522)

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ช่วยอักษร ออกตามระยะเวลาที่กำหนดโดยสม่ำเสมอ และติดต่อกันไปเป็นลำดับ เช่น พิมพ์ออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายบักษ์ ฯลฯ

เป็นสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นเพื่อคนทุกระดับความรู้ ไม่ว่าจะผู้อ่าน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไปอย่างกว้าง และสามารถอ่านเข้าใจในเวลาอันรวดเร็วในทุกโอกาสและทุกสถานที่ (นภคกุล วรรณาคม, 2537)

หนังสือพิมพ์ คือ เครื่องมือสื่อสารระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เพื่อความรู้ ความเข้าใจ และสารประโยชน์ของมนุษย์เอง (ถาวร บุญบัวคน, 2538)

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันไป เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายบักษ์ หรือรายเดือน มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับ ใช้นิการเย็บเข้าเล่ม เสนอข่าวสารต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนำเสนอบทความ คอลัมน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจของคนทั่วไปในขณะนั้นด้วย (กันทิมา ณะโรสถ, มปป.)

โดยสรุปแล้ว หนังสือพิมพ์ หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ชนิดหนึ่งที่มีชื่อฉบับแบบเดียวกัน และพิมพ์ออกมาเป็นประจำ อาจเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายบักษ์ หรือรายเดือนก็ได้ โดยมีารเสนอข่าว บทความ คอลัมน์ และเนื้อหาอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงความเคลื่อนไหวหรือความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและประชาชนให้ความสนใจ

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ปัจจุบันบทบาทของหนังสือพิมพ์ได้ทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของการเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศ รวมทั้งการเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นระหว่างประชาชน รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม (ภิกษียวดี นิลวรรณ, 2537) ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงต้องเสนอข่าวที่ถูกต้อง เป็นจริง และเมื่อใดที่จะเสนอความเห็นประกอบข่าวก็ต้องเป็นความเห็นที่เชื่อถือได้ มีเหตุผล มีหลักฐาน และปราศจากอคติ (Edgar Dale, 1941 อ้างใน อกุล หุตากร, 2528) หรืออาจกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลัก ดังนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537)

1. การให้ข่าวสาร ถือเป็นหน้าที่หลักที่หนังสือพิมพ์จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ ในลักษณะของข่าว บทความ สารคดี และคอลัมน์ต่าง ๆ ซึ่งข่าวและสารที่นำเสนอทางหนังสือพิมพ์นั้นจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องครบถ้วน ชัดเจนเที่ยงตรง และเป็นธรรม

2. การให้ข้อเสนอแนะ หน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะนั้น ต้องนำหลักการเสนอแนะในการรายงานข่าว แต่การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหาได้ครอบคลุมเนื้อหาอื่น ๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. การให้ความบันเทิง เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ความรู้สึก และพักผ่อนสมอง

4. การเป็นสื่อโฆษณา การขายโฆษณานับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ เพราะหากไม่มีโฆษณานี้หนังสือพิมพ์ก็อยู่ไม่ได้ เนื่องจากรายได้จากราคาจำหน่ายอย่างเดียวนั้นเพียงพอก่อการลงทุนในการผลิต

สำหรับคุณสมบัติของหนังสือพิมพ์นั้น จุมพล รอดคำดี (2531) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือพิมพ์จะต้องสื่อสารด้วยตัวอักษรและภาพนิ่ง ครอบคลุมภาษาที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย มีขนาดที่เหมาะสมแก่การพกพาและสามารถนำมาอ่านได้ทุกเวลา ซึ่งเกณฑ์ที่เข้าวัเคราะห์หนังสือพิมพ์ที่ดี สมาคมบรรณาธิการของสำนักข่าวเอพี (Associated Press Managing Editors Association หรือ APME) มีบรรทัดฐานกำหนดไว้ดังนี้ (พีระ จีระสภณ, 2532)

1. ด้านความถูกต้อง หนังสือพิมพ์ที่ดีควรจะพยายามเต็มที่ในการเสนอความจริง พยายามต่อสู้เพื่อความสมบูรณ์และเที่ยงธรรมของข่าว ทั้งต้องป้องกันความลาเอียงและบิดเบือน มิให้เกิดขึ้นจนจงใจหรือบังเอิญ

2. ด้านความรับผิดชอบ หนังสือพิมพ์ที่ดีควรวางมาตรฐานในการพิจารณาตัดสินเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน นำเสนอข่าวสารคดีถือความสำคัญและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก และต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย

3. ด้านความสุจริตใจ หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องรักษามาตรฐานของความซื่อสัตย์ และยุติธรรมในการคัดเลือกและคัดกรองแก้ไข เนื้อหาของข่าว ครอบคลุมจากอคติ นอกจากนี้ อาจเปิดเวทีอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อวิจารณ์และความคิดเห็น แม้ว่า จะเป็น เรื่องที่ขัดแย้งกับบรรณาธิการก็ตาม

4. ด้านความเป็นผู้นำ หนังสือพิมพ์ที่ดีควรปฏิบัติตนอย่างกล้าหาญในการรับใช้ประชาชน เช่น ช่วยปกป้องสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์ทางสร้างสรรค์ต่อการทำงานของรัฐบาลในทุกระดับ เพื่อแสดงความเป็นผู้นำในการปฏิรูป และเปิดรับการใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้หนังสือพิมพ์จะมีบทบาทหน้าที่ และคุณลักษณะที่เหมือนกัน แต่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับยังมีลักษณะ เฉพาะตัวที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีการแบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีภาคีเกณฑ์ 3 ประการ คือ เวลาที่ออกจากหน้าขนาด และลักษณะ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

การแบ่งหนังสือพิมพ์โดยอาศัยเวลาที่ออกจากหน้า ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน ราย 2 วัน/3 วัน/5 วัน รายสัปดาห์ รายบิษั รายเดือน หรืออาจแบ่งเป็นการจำหน่าย เวลาเช้า/บ่าย ที่นิยมเรียกกันว่า "กรอบเช้า" "กรอบบ่าย" เป็นต้น ส่วนการแบ่งตามขนาดของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ (Broad Sheet/Standard) มีความกว้างประมาณ 14"x23" แบ่งเป็น 9-12 คอลัมน์ เช่น หนังสือพิมพ์รายวันทั่วไพบ และหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก (Tabloid) มีความกว้างประมาณ 11"x14" แบ่งเป็น 4-7 คอลัมน์ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่าง ๆ (วิลาสินี พิพิธกุล, 2538)

ส่วนการแบ่งตามลักษณะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ นิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspaper) และหนังสือพิมพ์ปริมาณ (Popular Newspaper) เป็นการแบ่งโดยอาศัยความเด่นจากการปฏิบัติภาระหน้าที่หลัก (Primary Function) ที่แสดงออกทางเนื้อหาส่วนใหญ่ซึ่งหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นนำเสนอ (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2538ก)

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณเป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทบันเทิง เรื่องอารมณ์ เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ซึ่งมักเป็นที่นิยมสำหรับผู้อ่านระดับกลางลงไป เนื้อหาของหนังสือพิมพ์สามารถเข้าใจได้ในทันที มีคุณลักษณะประเภทบันเทิงที่ทันใจ ลักษณะการจัดหน้าค่อนข้างฉูดฉาดหาค่าหัวตัวตบเน้นภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของข่าวในการจูงใจคนอ่าน ทั้งนี้เพราะมุ่งที่จะจำหน่ายให้มากที่สุด

ส่วนหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคม ลักษณะการจัดหน้าหนึ่งมักเรียบง่ายเป็นระเบียบ นิ่งหรือทวาเท่ากับหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ และนำเสนอเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ฯลฯ โดยเน้นการรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประกอบในคอลัมน์หน้าใน ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ค่อนข้างอยู่วงจำกัด เฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเคลื่อนไหวของข่าวสารเศรษฐกิจ การเมือง อันเป็นผลให้ยกจากนายคำทว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

เช่นเดียวกับที่ ลิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2538) กล่าวไว้ว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพ จะเน้นงานการเสนอความคิดเห็นและอธิบายความหมายของข่าว เนื้อหาสาระส่วนใหญ่จึงเป็นเนื้อหาที่เป็นบทความ(Articles)และข้อเขียนเชิงตีความที่เรียกว่า Interpretative Writing ซึ่งเป็นข้อเขียนที่นำข้อเท็จจริงที่เกิดเป็นข่าวและภูมิหลังของข่าว มาแสดงและอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความเป็นมาของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว และตระหนักถึงความสำคัญ ของข่าว รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบอันอาจจะเกิดขึ้นได้ประชาชนได้รับทราบ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณหรือประชานิยม มุ่งเสนอเนื้อหาการรายงานข่าวทุกชนิดตามข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะพยายามเผยแพร่ความคิดเห็นเหมือนหนังสือพิมพ์คุณภาพ

นอกจากนี้ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงยังมีผลให้ผู้อ่านเกิดความสนใจส่วนตัว เฉพาะด้านมากขึ้น ทำให้สามารถแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ได้อีกอย่างหนึ่ง คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเนื้อหาทั่วไป (General Newspaper) และ หนังสือพิมพ์ประเภทเนื้อหา เฉพาะด้าน (Specialized Newspaper) (มาลี บุณศิริพันธ์, 2537)

หนังสือพิมพ์ประเภทเนื้อหาทั่วไป เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ดั้งเดิมในสังคม แต่ ปัจจุบันเนื้อหาส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทเนื้อหาทั่วไป ได้ถูกกำหนดโดยความสนใจ และความต้องการทางข่าวสารของผู้อ่านกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีขนาดใหญ่มากและมีกำลังซื้อสูง ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการแตกขยายประเภทของหนังสือพิมพ์ ออกมาเป็นหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาเฉพาะด้าน และในการแตกขยายของหนังสือพิมพ์นั้น มีแนวโน้มที่ค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับการแข่งขันกันเสนอข่าวในเชิงลึก เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ เหตุการณ์ที่สลับซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกันเป็นประจำวัน ซึ่งหนังสือพิมพ์เฉพาะด้านที่มีจากนายมาในปัจจุบัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์กีฬา และหนังสือพิมพ์ธุรกิจ

แนวความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

กลุ่มที่ 1 ลักษณะเนื้อหาทั่วไป

ก. หนังสือพิมพ์คุณภาพ

ข. หนังสือพิมพ์ปริมาณ

กลุ่มที่ 2 ลักษณะเนื้อหาเฉพาะด้าน

ก. หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

ข. หนังสือพิมพ์กีฬา

ในส่วนเนื้อหา หนังสือพิมพ์จะประกอบไปด้วย ข่าว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ปรากฏในหน้าแรก เป็นข่าวประเภทต่าง ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา ฯลฯ โดยอาจตีความหรืออธิบายความหมายของข่าวที่สำคัญ ด้วยการแสดงความคิดเห็น ในรูปของบทบรรณาธิการ คอลัมน์ วิเคราะห์วิจารณ์ข่าว รวมถึงความบันเทิงที่ปรากฏในรูปของสารคดี เรื่องสั้น การ์ตูน ละคร ทัศนศึกษา กลอน เพลง ฯลฯ นอกจากนี้สื่อตัวอักษรดังกล่าวแล้ว หนังสือพิมพ์อาจใช้ภาพ ซึ่งจะสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ โฆษณา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานหนังสือพิมพ์ (นันทริกา คุ่มเพชรณ์, 2514)

อย่างไรก็ดี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ประเภท คือ ข่าว และเนื้อหาอื่น โดยอาศัยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข่าว

ความหมายของข่าว มีผู้ให้คำจำกัดความเป็นจำนวนมาก ได้แก่

ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์อันประกอบด้วยข่าวสารที่ใหม่สด ยังไม่เคยเปิดเผยมาก่อน ด้วยการรวบรวมอย่างถูกต้องแน่นอน และเขียนขึ้นจากผู้รายงานข่าวที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี (P.H.Ault และ E. Emery, 1978)

ข่าว คือ การรายงานอย่างทันห่วงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ (events) ข้อเท็จจริง (facts) และความคิดเห็น (opinion) ซึ่งมีคนจำนวนมากให้ความสนใจ (W.L.RIVERS, 1984)

ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์ที่คนให้ความสนใจในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งข่าวที่คั้น จะต้องเป็นข่าวที่มีความสำคัญต่อผู้อ่าน และมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2530)

ข่าว คือ รายงานข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) อันมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในชุมชนหรือสังคม (ฉวีวรรณ วุฒิกรรณรักษา, 2536)

พอสรุปได้ว่า ข่าว คือ การนำเอาเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงของเหตุการณ์มาเล่าหรือรายงานเพื่อให้นักอื่นได้รับรู้โดยยึดหลัก ความน่าเชื่อถือ ทันสมัย และเป็นที่น่าสนใจของประชาชนหรือสังคมในขณะนั้น

วิลาลินี พิพิชกุล (2538) กล่าวว่า การพิจารณาข่าวและเรื่องที่เกิดขึ้น ต้องมีองค์ประกอบ หรือตอบคำถาม 6 ข้อได้ คือ 5W's + H ได้แก่ WHO (ใคร) WHAT (ทำอะไร) WHERE (ที่ไหน) WHEN (เมื่อไร) WHY (ทำไม) และ HOW (อย่างไร) ซึ่งโครงสร้างของข่าว มีดังนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537)

1. พาดหัวข่าว (Head) เป็นส่วนที่บอกเรื่องราวของข่าวอย่างย่อ
2. ความนำ (Lead) เป็นส่วนสรุปประเด็นสำคัญที่สุดของ เหตุการณ์ทั้งหมด
3. ส่วนเชื่อม (Neck) เป็นการเชื่อมระหว่างความนำกับเนื้อหาให้ต่อเนื่องกัน
4. เนื้อเรื่อง (Body) เป็นส่วนรายละเอียดของ เนื้อหาลำดับตามความสำคัญมากที่สุดคืบถึงน้อยที่สุด

อย่างไรก็ดี ข่าวที่น่าเสนออ่านหน้าหนังสือพิมพ์นั้น จะต้องพิจารณาถึงคุณค่าของข่าว (News Values) ดังต่อไปนี้ (ครุณี ธีรฤกษ์, 2537)

1. ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ความถูกต้องในการเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ความสมดุล (Balance) โดยที่นักข่าวจะต้องพยายามเน้นหนักในข้อเท็จจริงและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง
3. ความเป็นกลาง (Objective) ข่าวที่ดีจะต้องไม่มีการสอดแทรกหรือแสดงความคิดเห็นเข้าเป็นเนื้อข่าว
4. ความชัดเจนและกระชับรัดกุม (Clear and Concise) ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวนั้นจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีความกะทัดรัดและน่าทึ่ง

ฉายน วุฒิศาสตร์ (2536) กล่าวว่า ข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์มีหลายชนิด เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์และเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ข่าวสารมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีเนื้อที่ค่อนข้างจำกัด จึงเป็นแบบฉบับที่จะสามารถเสนอข่าวทุกชนิดภายในแต่ละฉบับ โดยขึ้นอยู่กับเหตุผลหลายประการ เช่น นโยบายของหนังสือพิมพ์ เนื้อที่หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ทั้งนี้ ข่าวที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์สามารถแบ่งได้หลายชนิดด้วยกัน เช่น

1. ข่าวอาชญากรรม เป็นข่าวที่เกี่ยวกับการฆาตกรรม การลักพาตัว การลักทรัพย์ การลักลอบค้ายาเสพติด การปลอมแปลง และการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น
2. ข่าวการเมือง เป็นข่าวที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง พรรคการเมือง การเลือกตั้ง การบริหารงานของรัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ฯลฯ ข่าวการเมืองมักสะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางการเมืองและการปกครองของแต่ละยุคสมัย
3. ข่าวศาล เป็นข่าวเกี่ยวกับการพิพากษาคดีของศาลทั่วประเทศ เพื่อที่จะขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม และเพื่อความยุติธรรมแก่ประชาชนทุกคนที่มีข้อพิพาทกันบนทางแพ่งและทางอาญา
4. ข่าวอุบัติเหตุเพลิงไหม้ และภัยพิบัติ เป็นข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อให้เห็นว่าผู้อ่านได้รับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของอุบัติเหตุ

5. ข่าวการประชุม เป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์ต้องรายงานเกี่ยวกับการประชุมครั้งสำคัญ ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชน เช่น การประชุมคณะรัฐมนตรี การประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา ตลอดจนการประชุมขององค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

6. ข่าวปาฐกถา เป็นข่าวเกี่ยวกับการพูดในที่ชุมนุมของบุคคลสำคัญหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้เพื่อทำให้ประชาชนได้รับทราบถึงความคิดเห็นและแนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจอยู่ในขณะนั้น

7. ข่าวเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์บางฉบับให้ความสำคัญแก่ข่าวเศรษฐกิจมาก เพราะเป็นการรายงานข่าวที่เกี่ยวกับภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ เช่น สินค้าขึ้นราคา ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ การขึ้นหรือลดดอกเบี้ยเงินฝากหรือเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ

8. ข่าวการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับแวดวงการศึกษาทั้งในด้านการจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาประเทศ

9. ข่าวสังคม เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบุคคลในสังคม เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดงานเลี้ยง การแต่งงาน การเลื่อนตำแหน่ง

10. ข่าวบันเทิง เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับดารานักแสดง นักร้องนักแสดง หรือคนครี และหนังสือ ซึ่งมุ่งที่จะให้ผู้อ่านได้ทราบความเคลื่อนไหวของวงการบันเทิง และให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และชื่นชอบบุคคลหรือผลงานเหล่านั้นด้วย

11. ข่าวสตรี เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของสตรีและแฟชั่นโดยมุ่งที่จะให้ผู้อ่านได้รับทราบถึงบทบาทสตรี ตลอดจนความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแฟชั่นหรือเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ เป็นต้น

12. ช่างก็หา เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านล่วงหน้าการแข่งขัน ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ หลังจากการแข่งขันแล้ว ยิ่ง เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้อ่านที่คอยติดตามข่าวทุกระยะด้วย

เนื้อหาอื่น

บทบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ (Editorial) หรือบทนำ เป็นข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นความเรียงสั้น ๆ (Short Essay) เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาสาธารณะ โดยตีพิมพ์ในหน้า คานแห่ง เนื้อที่ ความยาวคงที่ มีกรอบล้อมรอบ รวมไปถึงคำพิมพ์ที่มีแบบและขนาดแตกต่างไปจากข้อเขียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) กล่าวว่าบทบรรณาธิการ เป็นคอลัมน์ที่แสดงถึงทัศนะ ความคิดของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ต่อเหตุการณ์และ/หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นคอลัมน์ที่เกี่ยวที่แสดงถึงจุดยืนของหนังสือพิมพ์โดยตรง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อ เหตุการณ์หนึ่ง เหตุการณ์ใด โดยต้องผ่านการพิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ ยุติธรรม ชี้นำหรือหาทางออกที่ดีที่สุดในการวินิจฉัยแก้ปัญหาอย่างเป็นกลาง ความสำคัญของบทบรรณาธิการอยู่ที่การแสดงออก สะท้อนถึงนโยบายและจุดยืนของหนังสือพิมพ์ต่อ เหตุการณ์นั้น

นอกจากนี้ บรรณาธิการยังถือว่าเป็น Watch Dog ของสังคม ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข่าวให้แก่ผู้อ่าน โดยการอธิบาย วิเคราะห์ และเสนอข้อเท็จจริงซึ่งไม่สามารถสอดแทรกในเนื้อหาข่าวได้ ผู้เขียนสามารถอธิบายถึงที่มาของเหตุการณ์ ชี้ให้เห็นกระแสความเป็นมาของ เหตุการณ์และสามารถแสดงความคิดเห็นบนข้อมูลที่ได้มาอย่างเต็มที่และยุติธรรม เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้วินิจฉัยเองจากข้อมูลที่เสนอเพิ่มเติมจากเนื้อหาข่าว และเนื่องจากบทบรรณาธิการเป็นส่วนที่แสดง เจตนารมณ์หรือจุดยืนของหนังสือพิมพ์ ฉะนั้น เป้าหมายของการเขียนจึงแตกต่างกันไปตามโอกาสต่าง ๆ ซึ่ง นิวซัม และวอลเลิร์ต (Newsom and Wollert, 1985 อ้างใน วิวัฒน์ ใจเที่ยง, 2539) ได้แบ่งประเภทของบทบรรณาธิการตามวัตถุประสงค์ในการเขียนไว้ 3 ประเภท ได้แก่

บทบรรณาธิการเพื่อยกย่อง ตีติง หรือหักหัวง คอการกระทำของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ที่ดีหรือเห็นว่าไม่เหมาะสม ประเภทที่ 2 คือบทบรรณาธิการเพื่อจงใจ ให้อ่านพิจารณา การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมักเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข และประการที่ 3 คือบทบรรณาธิการ เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน

บทความ

บทความ (Artical) และบทวิจารณ์ (Review) เป็นงานเขียนที่มีเป้าหมาย ในการให้ความรู้ การวิจารณ์ สนับสนุน ชักนำให้อ่านเกิดความคิด เพื่อนำให้กระทำ รวมไปถึงการสร้างสาธารณคติ และการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ซึ่งผู้เขียนสามารถ หยิบยกประเด็นของข่าวที่น่าสนใจมาเขียน อธิบายความและใส่ข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่อ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยส่วนใหญ่บทความในหนังสือพิมพ์รายวัน จะเป็นข้อความสั้น ๆ มีความยาวประมาณ 600-2,000 คำ แต่บางครั้งอาจนำเสนอเป็น บทความพิเศษ มีความยาวหลายตอนจบ เช่น บทความเชิงชีวประวัติ บทความเชิงสารคดี บทความทางการเมือง บทความทางเศรษฐกิจ (ถาวร บุญวัฒน์, 2538)

กรณี หิรัญรักษ์ (2530) ได้แบ่งประเภทของบทความไว้ 10 ประเภท คือ

1. บทความเชิงบรรยาย เป็นการบรรยายประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเขียนให้อ่านเกิดความสนใจ ประทับใจ ใช้ภาษาเรียบง่าย น่าอ่าน
2. บทความเชิงแสดงบุคลิกภาพ เป็นการเขียนที่มุ่งให้อ่านทราบถึงบุคลิกภาพ ของบุคคลที่มีชื่อเสียง เกี่ยวกับจุดเด่น หรือความน่าสนใจ แต่ไม่ใช้การเขียนชีวประวัติ
3. บทความเชิงสัมภาษณ์ เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยจะมีคำถาม คำตอบ สลับความเรียง และแทรกเกร็ดความรู้ที่น่าสนใจ
4. บทความเชิงแสดงวิธีการ เป็นการอธิบายการกระทำตามขั้นตอน หรือ กระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้

5. บทความความเรียง เป็นการเขียนถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงประเด็นเดียว อย่างสั้น ๆ ชัดเจน และรัดกุม

6. บทความเชิงโต้แย้ง จะนำเสนอในประเด็นปัญหาที่มีความแตกต่างในเชิงความคิด โดยเน้นข้อเท็จจริงและเหตุผล เพื่อให้ผู้อ่านพิจารณาและตัดสินเอง

7. บทความเชิงวิจารณ์ ได้แก่ บทความเกี่ยวกับวรรณกรรม ศิลปกรรม โดยมุ่งแนะนำและประเมินคุณค่าผลงานนั้นอย่างเป็นธรรม

8. บทความเชิงวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์และมีข้อเสนอถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ในอนาคต

9. บทความเชิงสารคดี มีการวิเคราะห์ วิจัยความคู่กันไป ทำให้เกิดสาระมากกว่าบันเทิง

10. บทความเชิงวิชาการ เป็นบทความที่มุ่งเสนอความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง เช่น รายงานทางวิชาการ รายงานผลการวิจัย รายงานการประชุมเชิงวิชาการ เป็นต้น

สารคดี

สารคดี (Features) เป็นอีกเนื้อหาหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและความมีชีวิตชีวาให้แก่หนังสือพิมพ์ การนำเสนอสารคดีมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตามขึ้นในใจผู้อ่าน เช่น ชบชับ เสรว้า เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น และขณะเดียวกัน สารคดีก็เป็นเนื้อหาที่หาให้ผู้เขียนรู้สึกเป็นอิสระ สนุกสนานและเพลิดเพลินต่อการนำข้อมูลมาเสนอ เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2538)

เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของสารคดี สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สารคดีเชิงข่าวและนำข่าวนำ สารคดีเชิงข่าว (News Features) เป็นการนำเหตุการณ์ที่เคยเป็นข่าวมาเสนอ เนื่องจากยังอยู่ในความสนใจของผู้อ่าน ส่วนสารคดีที่นำข่าวนำ

(Non-news Features) หรือสารคดีเกี่ยวกับมนุษย์ (Human Interest Feature) เป็นสารคดีที่มุ่งเน้นเป็นต้องมีคุณค่าทางข่าวเสมอไป แต่จะนำเสนออย่างเหมาะสมในบางโอกาส และมีองค์ประกอบทางอารมณ์มากกว่า (มาลี บุญศิริพันธ์, 2535)

ในบางกรณีอาจแบ่งสารคดีตามลักษณะการเขียนออกเป็น 3 ประเภท คือ ลักษณะความเรียง เรื่องเล่า และเรื่องรวบรวม (เสาวนิยม วิชาบัณฑิต, 2533)

สารคดีความเรียง เป็นการเขียนเชิงบรรยายประวัติ เชิงพรรณนา ที่ใช้ภาษาทางการ เขียนประโยคและข้อความถูกต้องตามไวยากรณ์ ใช้สำนวนภาษาที่เคร่งขรึม แต่ใช้โวหารได้แทบทุกแบบ สำหรับสารคดีเรื่องเล่า เป็นการเขียนขึ้นจากเนื้อหาโดยเล่าเรื่องจากเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ที่เป็นจริง อาจใช้ภาษาแบบทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ใช้ถ้อยคำเรียบง่าย ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มักนิยมใช้บรรยายโวหารสำหรับการเล่าเรื่อง แสดงอารมณ์ จินตนาการ แสดงความคิดเห็นให้ผู้อ่านคล้อยตาม และสารคดีเรื่องรวบรวม เป็นการเขียนเรื่องราวเดียว หรือหลายเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันมารวบรวมกันไว้ โดยผู้เขียนควรจะต้องเลือกเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจและมีประสพการณ์ และมีความรู้ดี มีการค้นคว้าอย่างกว้างขวาง มีหลักฐานอ้างอิง จะใช้ภาษาแบบทางการหรือไม่ก็ได้ตามความเหมาะสม ส่วนใหญ่จะใช้บรรยายโวหาร

คอลัมน์

คอลัมน์ (Column) หมายถึงงานเขียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีลักษณะเป็นบทความโดยเสนอประจำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ตามความถนัดหรือความชำนาญของผู้เขียน และมีการประเมินคุณค่าของเนื้อหาตามความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเอง การเขียนรูปแบบนี้มักใช้สำนวนสั้น และภาษาที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยระบุชื่อผู้เขียนซึ่งอาจเป็นได้ทั้งนามจริงหรือนามปากกา ทั้งนี้ชื่อคอลัมน์และชื่อผู้เขียนที่ปรากฏ นักเขียนหรือคอลัมนิสต์ (Columnist) คนอื่นจะนำไปใช้หรือเลียนแบบไม่ได้ (ถาวร บุญปวัฒน์, 2538)

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และเนื้อหาของข้อเขียนแล้ว คอลัมน์สามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภทด้วยกัน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537) คือ

1. คอลัมน์วิเคราะห์ข่าว เป็นข้อเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่กำลังเป็นข่าว โดยอธิบายความเป็นมาพร้อมกับวิเคราะห์เหตุการณ์และคาถาหมาย เหตุการณ์ล่วงหน้า คอลัมน์ประเภทนี้มักปรากฏในหน้าบทบรรณาธิการ หรือหน้าตรงข้ามบทบรรณาธิการ
2. คอลัมน์จดหมายจากผู้อ่าน เป็นส่วนหนึ่งที่เสกษาให้เห็นถึงความคิด การตอบสนองจากผู้อ่าน
3. คอลัมน์บทความ เป็นข้อเขียนที่ผู้อ่าน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญส่งเข้ามา อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่กำลังเป็นข่าว หรือเป็นประเด็นที่สมควรให้ความรู้กับผู้อ่าน เช่น บทความเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์
4. คอลัมน์ซุบซิบ เป็นคอลัมน์ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ ส่วนมากจะเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม โดยเสนอเกร็ดข่าว ซึ่งบางครั้งกลายเป็นแหล่งที่ให้ทั้งข้อเท็จจริงและข่าวลือที่มีผลกระทบต่อสังคม
5. คอลัมน์ซุบซิบการเมือง มีลักษณะคล้ายคลึงกับคอลัมน์ซุบซิบทั่วไป หากแต่นับบุคคลที่มีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นการซุบซิบเกี่ยวกับเรื่องในระดับชาติหรือระหว่างประเทศ คอลัมน์ประเภทนี้มักให้ข้อมูลบางอย่างที่เป็นความลับซึ่งไม่สามารถปรากฏในข่าวได้
6. คอลัมน์แนะวิธิตำ เป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับเกร็ดความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน มักปรากฏในหน้าสตรี หน้ากีฬา หน้าเด็กและเยาวชน เป็นต้น
7. คอลัมน์ข่าวสั้น เป็นการนำข่าวหรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจในปัจจุบันมาเสนอด้วยการหยอกล้อ ประชดประชัน โดยมุ่งให้ความบันเทิง เช่น การ์ตูนล้อการเมือง เป็นต้น
8. คอลัมน์สารคดี เป็นการเสนอเนื้อหาที่เน้นข้อเท็จจริง สารความรู้ โดยมักมีการเขียนที่ให้ความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายแก่ผู้อ่าน

นอกจากข่าวและเนื้อหาอื่นที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีเนื้อหาบางส่วนที่เป็นภาพอีกด้วย ในความเป็นจริง "ภาพ" เกิดก่อนตัวอักษร เพราะมนุษย์โบราณใช้ภาพเป็นสื่อภาษามาก่อน และภาพยังเป็นต้นกำเนิดของสัญลักษณ์ลายเส้นที่ใช้ประดิษฐ์ตัวอักษรผูกเป็นภาษา จนกระทั่งรวบรวมขึ้นเป็นเรื่องราว แต่ถึงแม้ว่ามนุษย์จะมีตัวอักษรในการบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ได้ทุกแห่งทุกมุม บางครั้งก็ยังมีภาวะง่วงซัด จึงจำเป็นต้องมีภาพประกอบช่วยทำให้หนังสือแลดูมีชีวิตชีวา สวยงามมากขึ้น

นทล วรรณาคม (2537) กล่าวว่าภาพประกอบสื่อสิ่งพิมพ์ที่จะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองและต้องช่วยให้อ่านเกิดความเข้าใจได้ทันทีเมื่อเนื้อความกล่าวถึงเรื่องนั้น ซึ่งจะช่วยให้การบรรยายความสั้นและกระชับมากยิ่งขึ้น

ดังที่กล่าวแล้วว่าภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสื่อความหมายที่ نمیสามารถอธิบายความมาให้สมบูรณ์ได้ ดังนั้น การใช้ภาพเพื่อเป็นส่วนประกอบในการสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ จากผลงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่สามารถจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น ถ้าเรื่องนั้น ๆ มีภาพประกอบอยู่ด้วย (มาลี บุณศิริพันธ์, 2537)

การแบ่งภาพประกอบนั้น ท้าย คันทอง(2527) ได้แบ่งไว้เป็น 3 ลักษณะ คือ ภาพถ่าย ภาพเขียน และภาพแสดง

ภาพถ่าย เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงภาพความเป็นจริง แต่ก็มีละเอียดยกทุกแห่งมุม ส่วนภาพเขียน มักเป็นการนำมาใช้เพื่อทดแทนภาพถ่าย โดยการใช้ลายเส้นในการอธิบายรายละเอียดของภาพ สำหรับภาพแสดงนั้น นับว่าเป็นภาพที่มีบทบาทมากในปัจจุบัน เพราะให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ทำให้หนังสือนั้นเกิดความกระชับยิ่งขึ้น ซึ่งหากจะนับว่าภาพแสดงเป็นภาพเขียนประเภทหนึ่งก็ได้ ภาพแสดงนี้บางครั้งใช้ภาพถ่ายหรือภาพเขียนมาตกแต่งใหม่ และใช้เครื่องหมาย ลายเส้น สัญลักษณ์ ตัวเลขต่าง ๆ เข้าไปผสมผสานให้รายละเอียดเพิ่มขึ้น มักใช้ในการแสดงปริมาณเปรียบเทียบ เช่น ตาราง สถิติ และกราฟ

สำหรับภาพที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ส่วนมากเป็นภาพข่าว หรือภาพเหตุการณ์ ซึ่งภาพข่าวนี้จะแตกต่างจากภาพทั่วไปตรงที่ภาพข่าวจะต้องมีองค์ประกอบของข่าว สื่อความหมาย

ด้วยเรื่องราวได้ชัดเจน มีคุณค่าของความเป็นข่าวมากกว่าความสวยงาม บางครั้งอาจมีการอธิบายใต้ภาพ หรือที่เรียกว่า คำบรรยายภาพ (Caption) ซึ่งเป็นข้อความเพื่ออธิบายให้ผู้อ่านได้ทราบเพิ่มเติมว่าภาพนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เป็นการช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้อ่านมากขึ้น

เอ็ดมันด์ (Edmund C. Arnold, 1981 อ้างใน เบญจวรรณ นรสิงห์, 2539) ได้แบ่งภาพข่าวหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ภาพเหตุการณ์ หรือภาพ ณ ที่เกิดเหตุ คือ ภาพถ่ายที่ถ่ายจากเหตุการณ์จริง ซึ่งช่างภาพต้องมีความคล่องตัวที่จะถ่ายภาพให้นำเสนอได้

2. ภาพที่เตรียมไว้ล่วงหน้า หรือภาพที่นำมาจากแฟ้มภาพ เป็นภาพที่นำมาถ่ายจากที่เกิดเหตุ เพราะลักษณะความสำคัญของข่าวบางชิ้นนำมาได้เป็นภาพเหตุการณ์ แต่เป็นข่าวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นข่าวการเมือง จึงต้องนำภาพมาจากแฟ้มภาพ ซึ่งมักจะเป็นภาพบุคคล นอกจากนี้ยังอาจหมายถึง ภาพที่ช่างภาพนัดหมายถ่ายภาพไว้ล่วงหน้า หรือการเตรียมภาพในท้องถื่น เช่น ภาพช้อน หรือภาพเทคนิค

3. ภาพกราฟิก เป็นภาพอื่น ๆ ที่นำใส่ภาพถ่าย เช่น ภาพสเก็ทซ์ ภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น หรือภาพแผนภูมิต่าง ๆ หรืออาจรวมถึงภาพที่ได้มาจากการใช้คอมพิวเตอร์ช่วย

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของ ดักลาส (Douglas Ward, 1992) ซึ่งเชื่อว่าการแสดงรายงานข้อมูลทางสถิติที่มีตัวอักษรและตัวเลขจำนวนมาก อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่ายในการตีความ จึงได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเรื่อง "The Effectiveness of Sidebar Graphics" ซึ่งศึกษาถึงผลของการนำกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในหนังสือพิมพ์ โดยทดลองกับนักศึกษานามมหาวิทยาลัย และใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ได้กำหนดรูปแบบของกราฟิกประกอบข่าว 5 แบบ คือ

- แบบที่ 1 เนื้อหาข่าวกับแผนภูมิ
- แบบที่ 2 เนื้อหาข่าวกับตาราง
- แบบที่ 3 เนื้อหาข่าวกับแผนภูมิที่ได้รับการตกแต่งโดยกราฟิก
- แบบที่ 4 เนื้อหาข่าวกับบทความ
- แบบที่ 5 เนื้อหาข่าวเพียงอย่างเดียว

ผลการวิจัยปรากฏอันดับในการสร้างความเข้าใจของกราฟิก ดังนี้

- อันดับที่ 1 เนื้อหาข่าวกับแผนภูมิ (แบบที่ 1)
- อันดับที่ 2 เนื้อหาข่าวกับตาราง (แบบที่ 2) และเนื้อหาข่าวเพียงอย่างเดียว (แบบที่ 5)
- อันดับที่ 4 เนื้อหาข่าวกับแผนภูมิที่ได้รับการตกแต่งโดยกราฟิก (แบบที่ 3)
- อันดับที่ 5 เนื้อหาข่าวกับบทความ (แบบที่ 4)

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า เนื้อหาข่าวกับบทความ (แบบที่ 4) เป็นการใช้ตัวอักษรมาอธิบายตัวอักษรด้วยกัน ช่วยเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้อ่านได้น้อยที่สุด ในขณะที่แผนภูมิซึ่งเป็นภาพวาดหรือภาพแสดงที่แม้ได้รับการตกแต่งโดยเทคโนโลยีกลับสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวได้ดีที่สุด แต่ที่น่าสังเกตก็คือ เนื้อหาข่าวเพียงอย่างเดียว (แบบที่ 5) บางครั้งสามารถอ่านได้เข้าใจง่ายกว่าอ่านเนื้อหาข่าวกับแผนภูมิที่ได้รับการตกแต่งด้วยกราฟิก (แบบที่ 3)

แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาพประกอบสามารถช่วยสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้ ดังนั้น จึงไม่ควรเสนอเนื้อหาข่าวที่ยุ่งยาก เยิ่นเย้อและสับสน แต่ควรนำเสนอข่าวที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้ามีการอธิบายเหตุผลในการเสนอข่าวด้วยการใช้ข้อมูลทางสถิติและภาพประกอบ จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น (Turnbull, 1975 อ้างใน Douglas Ward, 1992)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางการศึกษาข้อมูลทางสถิติที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างของรูปแบบและปริมาณการใช้ประกอบการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเภท โดยแบ่งประเภทของเนื้อหาออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข่าว แบ่งออกเป็น 8 ชนิด คือ

- 1.1 ข่าวการเมือง
- 1.2 ข่าวเศรษฐกิจ
- 1.3 ข่าวการศึกษา
- 1.4 ข่าวอาชญากรรม
- 1.5 ข่าวสาธารณสุข
- 1.6 ข่าวกีฬา
- 1.7 ข่าวสังคม
- 1.8 ข่าวบันเทิง

2. เนื้อหาอื่น

- 2.1 บทบรรณาธิการ
- 2.2 บทความ
- 2.3 สารคดี
- 2.4 คอลัมน์
- 2.5 อื่น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติ

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า สถิติมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาช้านาน จากการบันทึกค่าตัวเลขของเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ อาทิ บันทึกจำนวนคนเกิด คนตาย จำนวนประชากร ฯลฯ ซึ่งจากตัวเลขที่บันทึกเหล่านี้เองที่ทำให้เกิดแนวคิดและระเบียบวิธีการที่จะรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ความหมายและสรุปผลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ และทุกวันนี้สถิติจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้กับสาขาวิชาอื่น ๆ และการทำงานอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะ สถิติเกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากมาย เช่น ใช้สถิติสำรวจประชามติทางด้านการเมืองการปกครองในสาขารัฐศาสตร์ ใช้การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจในสาขาเศรษฐศาสตร์ ใช้ในการวิจัยเปรียบเทียบการกระทำ ความผิดทางกฎหมายในสาขานิติศาสตร์ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประชาสัมพันธ์ในสาขาพิเศษศาสตร์ ใช้รวบรวมข้อมูลสภาพภูมิประเทศ ศึกษาหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในสาขาภูมิศาสตร์ การเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ในสาขาประวัติศาสตร์ การคำนวณวางแผนก่อสร้างการรับน้ำหนักอาคารในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ การวิจัยเปรียบเทียบผลของยารักษาโรคในสาขาแพทยศาสตร์ ใช้วิเคราะห์สาเหตุบันทึกการป่วยของคนไข้ทางสาขาจิตวิทยา ใช้รวบรวมผลการเรียนการสอนในสาขาครุศาสตร์ ใช้ในการวิเคราะห์วิจัยทางวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลทางการทหาร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า สถิติสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะสถิติมีหลักการ ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนที่ชัดเจน จึงนับได้ว่าสถิติเป็นศาสตร์สากล ซึ่งคำว่า "สถิติ" (Statistics) ตรงกับคำในภาษาเยอรมันว่า "Statistik" และทั้ง 2 คำมีรากศัพท์จากคำในภาษาละตินว่า "State" หมายถึงรัฐ ซึ่งสถิติก็คือข้อมูล ข่าวสารที่เก็บรวบรวมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของรัฐนั่นเอง (ชัยสิทธิ์ เจริญมีประเสริฐ, 2537) สำหรับความหมายของสถิตินั้น อาจกล่าวได้ดังนี้

1. สถิติ หมายถึง การบันทึกตัวเลข เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อเท็จจริง
2. สถิติ หมายถึง คณิตศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งเป็นการนำเอาหลักการทางคณิตศาสตร์ และตรรกวิทยา มาประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์บริหารและชีวิตประจำวัน
3. สถิติ หมายถึง ค่าสถิติ ซึ่งเป็นค่าตัวเลขที่คำนวณได้จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติ หมายถึงระเบียบวิธีหรือกระบวนการทางสถิติ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมายสรุปผลและนำไปใช้ในการตัดสินใจ

ในความหมายที่ 4 ที่กล่าวถึงกระบวนการทางสถิตินั้น การนำเสนอข้อมูลเป็นส่วนสำคัญที่หนังสือพิมพ์นำมาใช้เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถิติในการอ้างอิง ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงเน้นเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลทางสถิติในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ

การนำเสนอข้อมูล หมายถึง การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเสนอเพื่อเผยแพร่ สื่อความหมาย และเพื่อประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งแบ่งได้ 4 วิธีคือ (ประคอง กรรณสูต, 2529)

1. การนำเสนอในรูปแบบบรรยาย
2. การนำเสนอในรูปแบบตาราง
3. การนำเสนอในรูปแบบทั้งบรรยายทั้งตาราง
4. การนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ

วิธีที่ 1 การนำเสนอในรูปแบบบรรยาย (Text Presentation)

บางที่เรียกว่าเป็นการนำเสนอในรูปแบบบทความ การนำเสนอวิธีนี้เป็นวิธีการบอกเล่าข้อมูลที่ธรรมดาและง่ายที่สุด เหมาะสำหรับรายการที่มีข้อมูลน้อยและไม่น่าสนใจเกินไป โดยใส่ตัวเลขที่เป็นข้อมูลทางสถิติเสนอประกอบกับข้อความ โดยมากมักปรากฏในรายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือสรุปรายงานต่าง ๆ (วินัส พิชาภิเศษ และสมจิต วัฒนาศยากุล, 2537) เช่น

ตัวอย่างที่ 1.1

"... การสอบไล่ประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำปีการศึกษา 2505 มีนักเรียนและผู้สมัครสอบทั่วประเทศทั้งหมดจำนวน 22,629 คน ปรากฏว่าสอบ

ได้จำนวน 13,744 คน คิดเป็นร้อยละ 80.73 ส่วนในปีการศึกษา 2504 มีนักเรียนและผู้เข้าสอบทั่วประเทศจำนวน 21,148 คน สอบได้จำนวน 9,739 คน คิดเป็นร้อยละ 46.02 ซึ่งต่างกันประมาณร้อยละ 15 ..."

ตัวอย่างที่ 1.2

"... น้ำตาลที่จำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในประเทศในเดือนมกราคม 2535 รวม 966,079 กระสอบ แบ่งเป็นน้ำตาลทรายขาวธรรมดา 625,772 กระสอบ และน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ 340,307 กระสอบ สำหรับราคาจำหน่ายน้ำตาลในเขตกทม. น้ำตาลทรายขาวธรรมดา เฉลี่ยกระสอบละ 1,099.05 บาท น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์เฉลี่ยกระสอบละ 1,160.59 บาท ..."

วิธีที่ 2 การนำเสนอในรูปแบบตาราง (Tabular Presentation)

เป็นการนำเสนออย่างมีแบบแผนเหมาะสำหรับการนำเสนอข้อมูลที่มีรายการเป็นจำนวนมากและซ้ำ ๆ กัน โดยจัดข้อมูลให้อยู่ในระเบียบ ทั้งคำอธิบายและตัวเลข ทั้งในแนวกิ่งและแนวนอนเป็นการทำให้ข้อมูลอยู่ในรูปที่กะทัดรัด สะดวกต่อการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ และช่วยให้ผู้อ่านสามารถหาตัวเลขหรือข้อมูลที่ต้องการได้เร็วขึ้น ซึ่งการนำเสนอในรูปแบบของตารางควรคำนึงถึง ส่วนประกอบที่สำคัญของตาราง รวมไปถึงรูปแบบสถิติที่แสดงในตาราง และประเภทหรือชนิดของตารางด้วย (ชัยสิทธิ์ เฉิมมีประเสริฐ, 2537)

ตารางโดยทั่วไปประกอบไปด้วย หมายเลขหรือลำดับที่ของตาราง ชื่อตาราง หัวเรื่องหรือรายละเอียดสั้น ๆ หัวเรื่องที่เป็นอักษรและตัวเลขภายใต้หัวเรื่องนั้น ๆ และเชิงอรรถ (Foot-note) ซึ่งอธิบายคุณสมบัติเฉพาะข้อความหรือตัวเลขที่ใส่หมายเหตุไว้ โดยทั่วไปมักจะใช้เครื่องหมายดอกจัน (*) หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ หรือเพื่ออธิบายตัวเลขในตารางและถ้าตัวเลขในตารางได้จากการคัดลอกที่ใดที่หนึ่ง ก็ควรจะเขียนบอกแหล่งที่มาไว้ท้ายตารางด้วย (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2539)

การนำเสนอในรูปแบบตารางเน้นที่รายละเอียดของจำนวนตัวเลขของข้อมูลที่จะนำเสนอ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลการแจกแจงความถี่ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้มาจากการ

ประมวลผลข้อมูล การนำเสนอในรูปแบบนี้จึงประกอบไปด้วยตัวเลขจำนวนมาก ทั้งตัวเลขที่เป็นข้อมูลดิบ และตัวเลขที่เป็นค่าสถิติที่ได้จากการนำข้อมูลดิบมาสัมพันธ์กัน (ชัยสิทธิ์ เจริญประเสริฐ, 2537)

ตารางในทางสถิติแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ 2 ชนิด คือ (ประคอง กรรณสูต, 2529)

ก. ตารางสำหรับความมุ่งหมายทั่วไป (General Purpose Table) ลักษณะตารางขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการจัดทำ เช่น ตารางต่าง ๆ ในหนังสือสถิติ การศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

ข. ตารางสำหรับความมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง (Special-Purpose Table) เป็นตารางสำหรับแสดงตัวเลขประกอบการบรรยายหรือบทความ อาจจะจัดตัวเลขเป็นหมวดหมู่ หรือทำเป็นตารางแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) เพื่อการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

นอกจากนี้ เมื่อจำแนกตามลักษณะต่าง ๆ ของตารางออกตามหัวเรื่องออกเป็น 5 ชนิด (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2539) คือ

ชนิดที่ 1 ตารางแบบทางเดียว (One-Way Tables) เป็นตารางที่จำแนกข้อมูลด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เช่น

ตารางที่ 1 ปริมาณการนำเข้าทางนมผงและไขมันเนย

ปี	ปริมาณ (ตัน)
2533	11,620
2534	14,504
2535	21,199
2536	23,937
2537*	17,441
รวม	88,701

* : ตัวเลขเดือนมกราคม - ตุลาคม 2537

ชนิดที่ 2 ตารางแบบสองทาง (Two-Way Tables) เป็นตารางที่จำแนกย่อยตามลักษณะข้อมูล 2 ด้าน เช่น

ตารางที่ 2 ต้นทุนการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์อันเนกตามวัตถุประสงค์ที่จัด

ค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)	นมสดพาสเจอร์ไรซ์ (ขนาด 225 ซีซี)	
	น้ำมันดิบ	หางนมผง
วัตถุประสงค์	80	68
ภาชนะบรรจุ	9	13
อื่น ๆ	11	19
รวม	100	100

ที่มา : กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ชนิดที่ 3 ตารางแบบหลายทาง (Multi-Way Tables) เป็นตารางที่จำแนกย่อยลงไปตามลักษณะต่าง ๆ หลายด้าน เช่น

ตารางที่ 3 ต้นทุน (ร้อยละ) ของวัตถุประสงค์ในการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์และนมสดยูเอชที

ค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)	นมสดพาสเจอร์ไรซ์ (ขนาด 225 ซีซี)		นมสดยูเอชที (ขนาด 225 ซีซี)	
	น้ำมันดิบ	หางนมผง	น้ำมันดิบ	หางนมผง
วัตถุประสงค์	80	68	53	40
ภาชนะบรรจุ	9	13	93	48
อื่น ๆ	11	19	8	12
รวม	100	100	100	100

ที่มา : กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ชนิดที่ 4 ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution Table) เป็นตารางแสดงความถี่งานแจกแจงลักษณะที่เป็นเบ็ดเสร็จหมด เช่น

ตารางที่ 4 จำนวนคนไข้ที่เข้ามารักษาที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งอำเภอตากมเทศ

เพศ	จำนวนคนไข้ (คน)
ชาย	259
หญิง	376
รวม	635

ตารางที่ 5 จำนวนนิสิตอำเภอตากมเทศตามความสูง

ความสูงของนิสิต (เซ็นติเมตร)	จำนวน
134 - 144	5
145 - 154	18
155 - 164	42
165 - 174	27
175 - 184	8
รวม	100

ชนิดที่ 5 ตารางแจกแจงความถี่สัมพัทธ์ (Relative Frequency Distribution Table) เป็นตารางแสดงร้อยละ หรือสัดส่วนของลักษณะต่าง ๆ เมื่อเทียบกับจำนวนทั้งหมด

ตารางที่ 6 ความถี่สัมพัทธ์(ร้อยละ)ของคนไข้อำเภอตากมเทศ

เพศ	จำนวนคนไข้ (คน)	ความถี่สัมพัทธ์ (สัดส่วน)
ชาย	259	$259/635 = .408$
หญิง	376	$376/635 = .592$
รวม	635	1.0

วิธีที่ 3 การนำเสนอในรูปแบบทั้งบรรยายทั้งตาราง (Semi-Tabular Arrangement)

เป็นการนำเสนออีกแบบหนึ่ง มีลักษณะการนำเสนอคล้ายกับการเสนอโดยบรรยาย แต่เขียนตัวเลขใกล้กันเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ได้อ่านได้ง่าย และสามารถเปรียบเทียบตัวเลขให้เห็นได้ชัดเจนได้เร็วขึ้น (ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, 2537) เช่น

ตัวอย่างที่ 3.1

ในปีการศึกษา 2506 มีผู้สอบไล่ได้ประโยคเตรียมอุดมศึกษาในแผนกอักษรศาสตร์ ตามประเภทของผู้สอบ ดังนี้

โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง	92.20 %
โรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาค	83.52 %
โรงเรียนราษฎร์ส่วนกลาง	82.95 %
โรงเรียนราษฎร์ส่วนภูมิภาค	47.34 %
ผู้สมัครสอบส่วนกลาง	29.32 %
รวมผู้สอบได้	50.88 %

ตัวอย่างที่ 3.2

น้ำตาลที่จำหน่ายเพื่อบริโภคภายในประเทศไทยในเดือนมกราคม 2535 รวม 966,079 กระสอบ โดยแบ่งเป็น

น้ำตาลทรายขาวธรรมดา	625,772 กระสอบ
น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์	340,307 กระสอบ

สำหรับราคาจำหน่ายน้ำตาลทรายในเขตกรุงเทพฯ แยกตามประเภทน้ำตาล ได้ดังนี้

น้ำตาลทรายขาวธรรมดากะสอบละ	1,099.05 บาท
น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์กระสอบละ	1,160.59 บาท

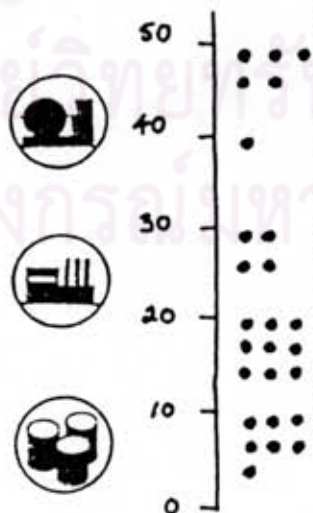
วิธีที่ 4 การนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ (Chart Presentation)

บางครั้งก็เรียก แผนภาพ (Diagram) หรือ กราฟ(Graph) เป็นการนำเสนออย่างมีแบบแผนอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งวิธีการนำเสนอรูปแบบบรรยาย ตาราง หรือทั้งบรรยายทั้งตาราง อาจไม่ช่วยให้ผู้อ่านสนใจได้เพียงพอ รูปแบบแผนภูมิจะช่วยดึงดูดใจทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจได้ สามารถเห็นการเปรียบเทียบของข้อมูลได้ง่ายกว่า สามารถมองเห็นแนวโน้มและความสัมพันธ์ของข้อมูล ตลอดจนทราบลักษณะที่เด่นและสำคัญของข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน นอกจากนี้ แผนภูมียังทำให้กับข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาที่เกิดขึ้นจึงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพยากรณ์แนวโน้มในอนาคตได้อีกด้วย (ชัยสิทธิ์ เจริญประเสริฐ, 2537)

Bruce Robertson (1988) กล่าวว่า พจน์ของแผนภูมิ (Terms for Charts) แบ่งได้ดังนี้

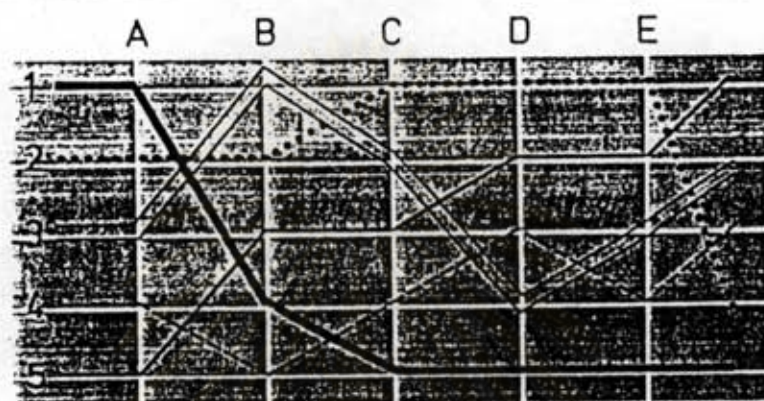
1. แผนภูมิความสัมพันธ์ (Charts of Relationship) แบ่งเป็น

1.1 แผนภูมิเส้น (Line Charts) แสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลที่กำหนดโดยช่วงหรืออันตรภาคชั้นบนเส้นตรงเพียงเส้นเดียว อาจเป็นได้ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง นับเป็นรูปแบบแผนภูมิอย่างง่ายที่สุดของแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ เช่น

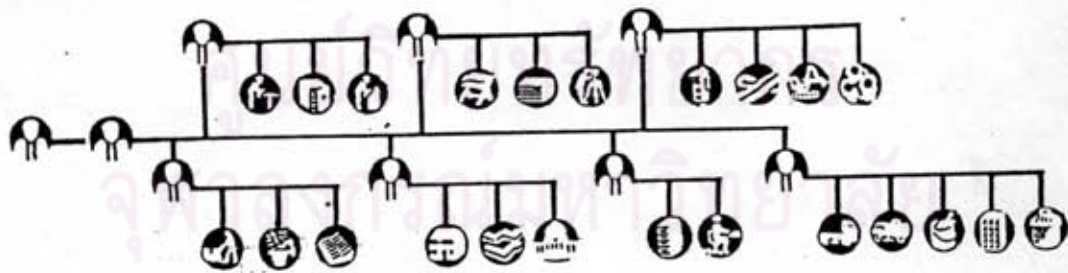
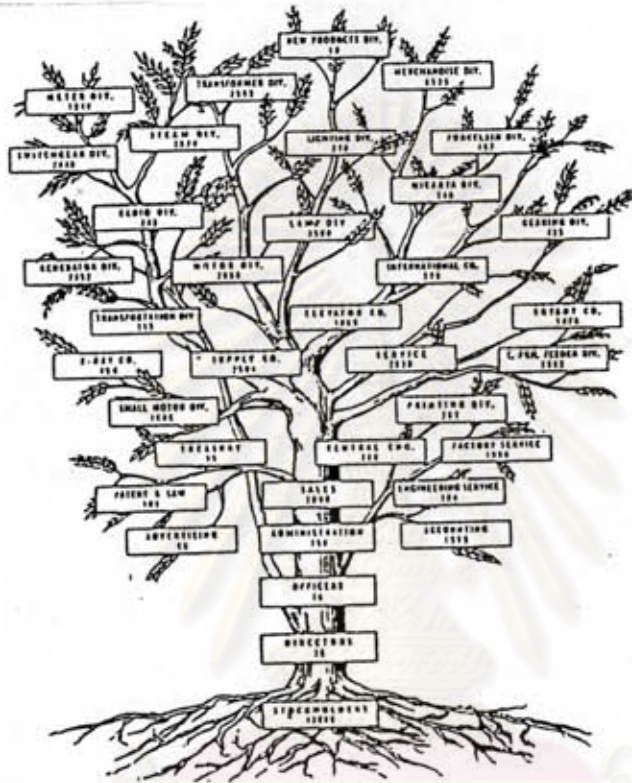

1.2 แผนภูมิทอเนื่อง (Flow Charts) แสดงความสัมพันธ์ในความเคลื่อนไหวของแต่ละข้อมูลที่กำหนดบนเส้นขนานของหน่วยของเวลา เช่น

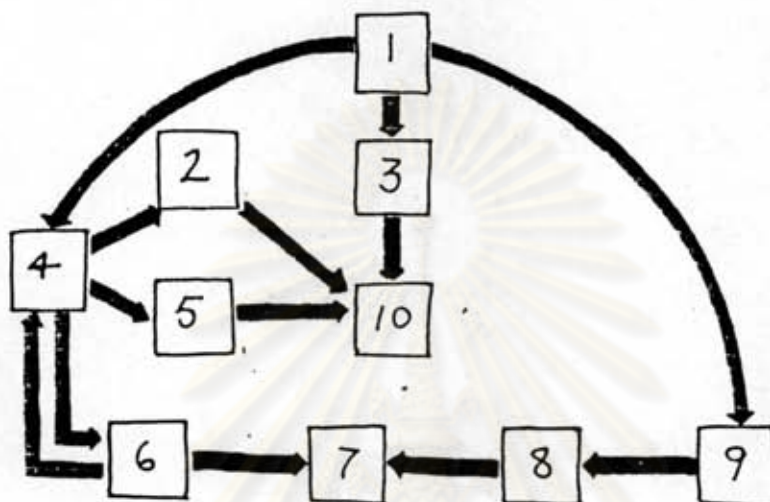
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 แผนภูมิต้นไม้ (Tree Charts) แสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างอย่างง่าย โดยจะมีรูปร่างแตกแยกออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ เป็นการเสนอการเกี่ยวโยงของกิจกรรมที่สัมพันธ์กันของแต่ละหน่วยข้อมูล เช่น

1.4 แผนภูมิองค์การ (Organizational Charts) แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างจุดหรือหน่วยเข้าด้วยกัน เป็นการบอกถึงการทำงานของงานของแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกันบนแผนภูมิ เช่น

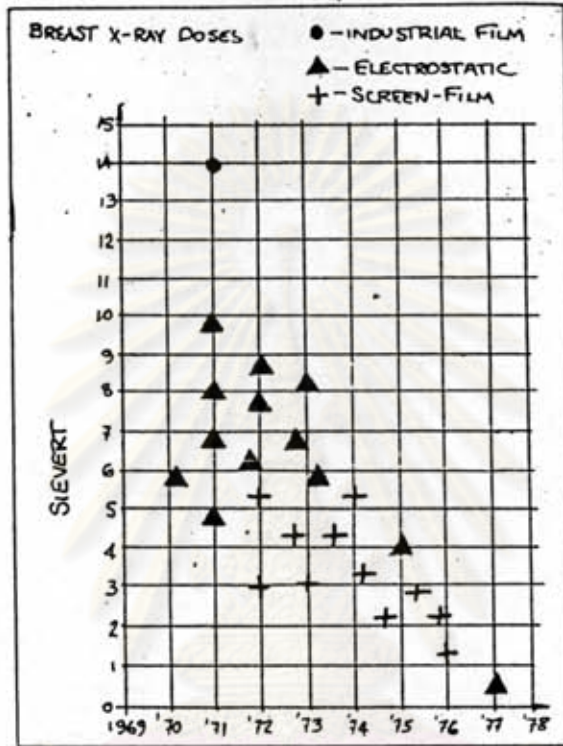
- 1 RADIONUCLIDE DISPOSITION
- 2 MILK
- 3 ABOVE SURFACE CROP FOOD
- 4 PASTURE GRASS
- 5 MEAT
- 6 PASTURE SOIL
- 7 SUB-SURFACE SOIL
- 8 SOIL SINK
- 9 SOIL SURFACE BELOW FOOD CROP
- 10 INPUT TO MAN

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

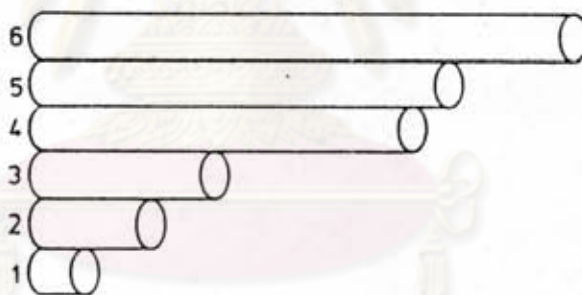
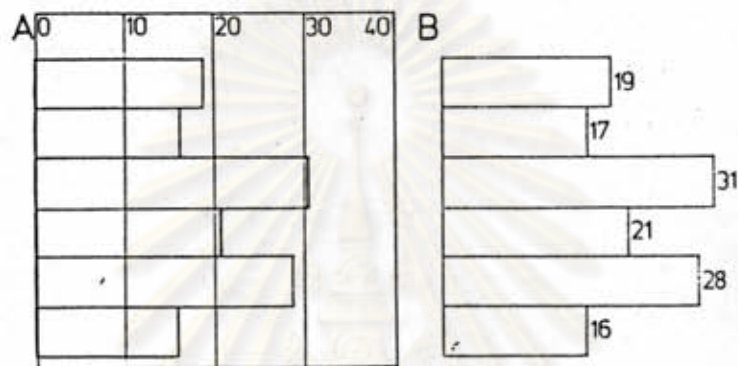
1.6 แผนภูมิกระจาย (Scatter Charts) พัฒนาการมาจากแผนภูมิ
 เมทริกซ์ โดยข้อมูลถูกกำหนดค่าแห่งความเป็นเส้น ตาราง โดยความถี่ของข้อมูลหรือกลุ่ม
 ข้อมูลในตำแหน่งต่าง ๆ ต้องมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น

ศูนย์
 จุฬาลงกรณ์
 ภาควิชา
 วิทยา

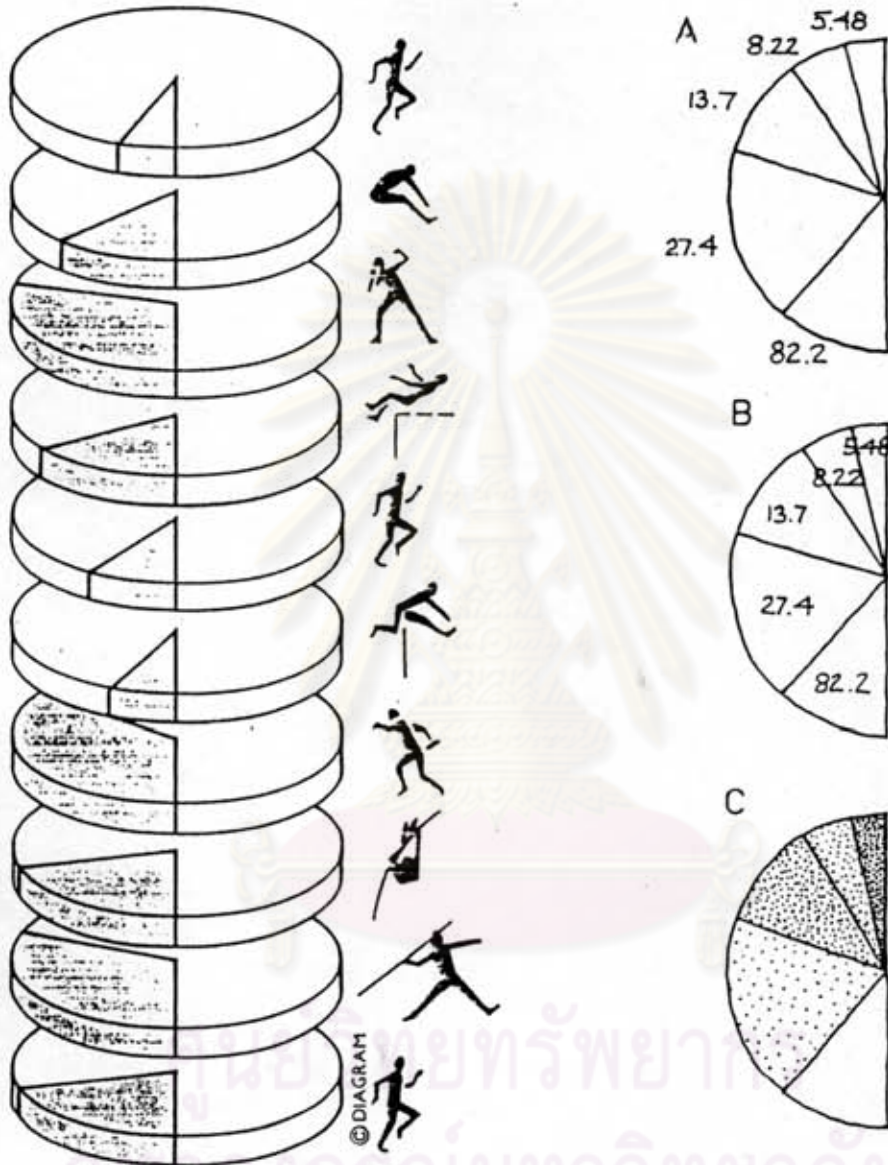
2. แผนภูมิความยาว พื้นที่ และปริมาตร (Charts of Length, Area and Volume) แบ่งเป็น

2.1 แผนภูมิความยาว (Length Charts) แสดงข้อมูลบนพื้นที่ความยาวทางแนวนิ่งหรือแนวอน โดยกำหนดค่าให้ข้อมูลหรือกลุ่มข้อมูลพุ่งตรงออกจากแกนที่กำหนดค่าไปยังทิศทางต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นทิศทางเดียวหรือมากกว่าก็ได้ เช่น

2.2 แผนภูมิพื้นที่ (Area Charts) ใต้แก่ แผนภูมิรูปร่างกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และแบ่งกลุ่มข้อมูลโดยการแบ่งพื้นที่ เช่น

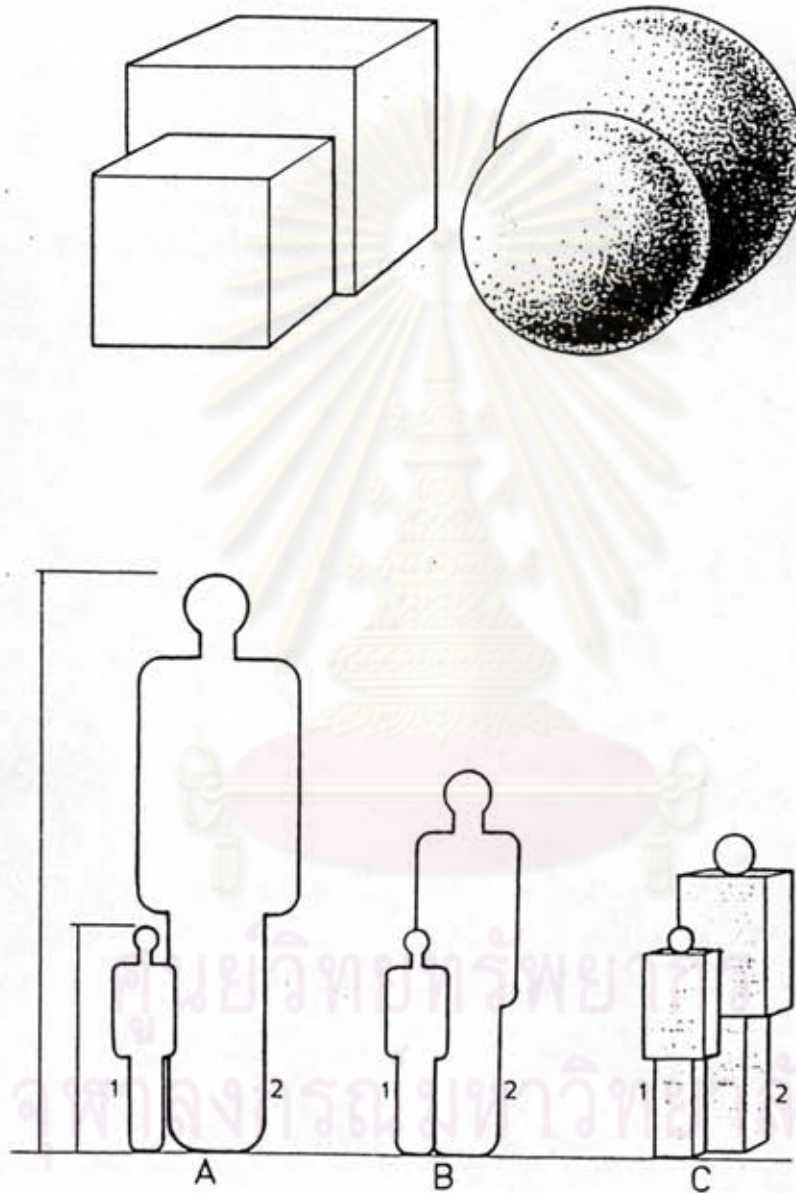

36.1%   25.3%   14.2%   12.2%   9.4%   7.3%

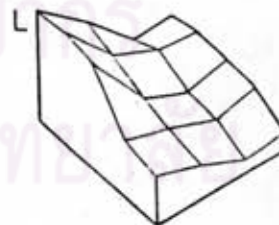
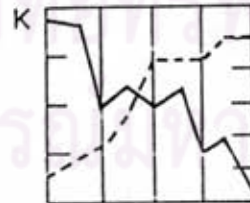
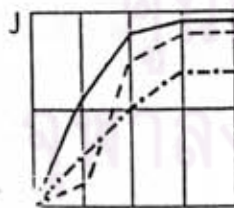
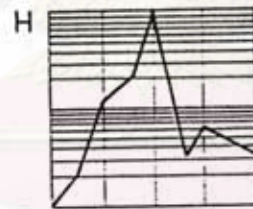
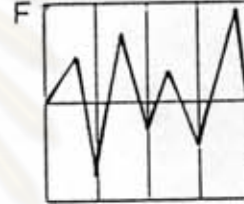
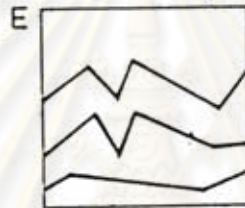
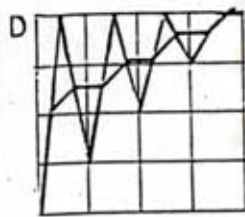
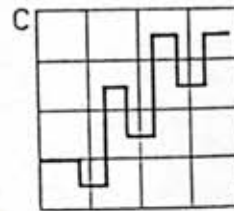
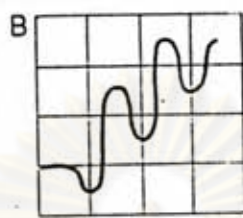
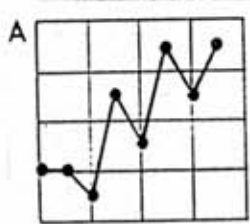
41910   33593   18879   16167   12454   9607

2.3 แผนภูมิปริมาตร (Volume Charts) ข้อมูลที่ยากต่อการ
 กำหนดค่าแห่งใดอย่างถูกต้อง จะมีการแสดงให้เหมือนจริงด้วยปริมาตรของรูปทรงอย่าง
 เป็นระเบียบ เช่น

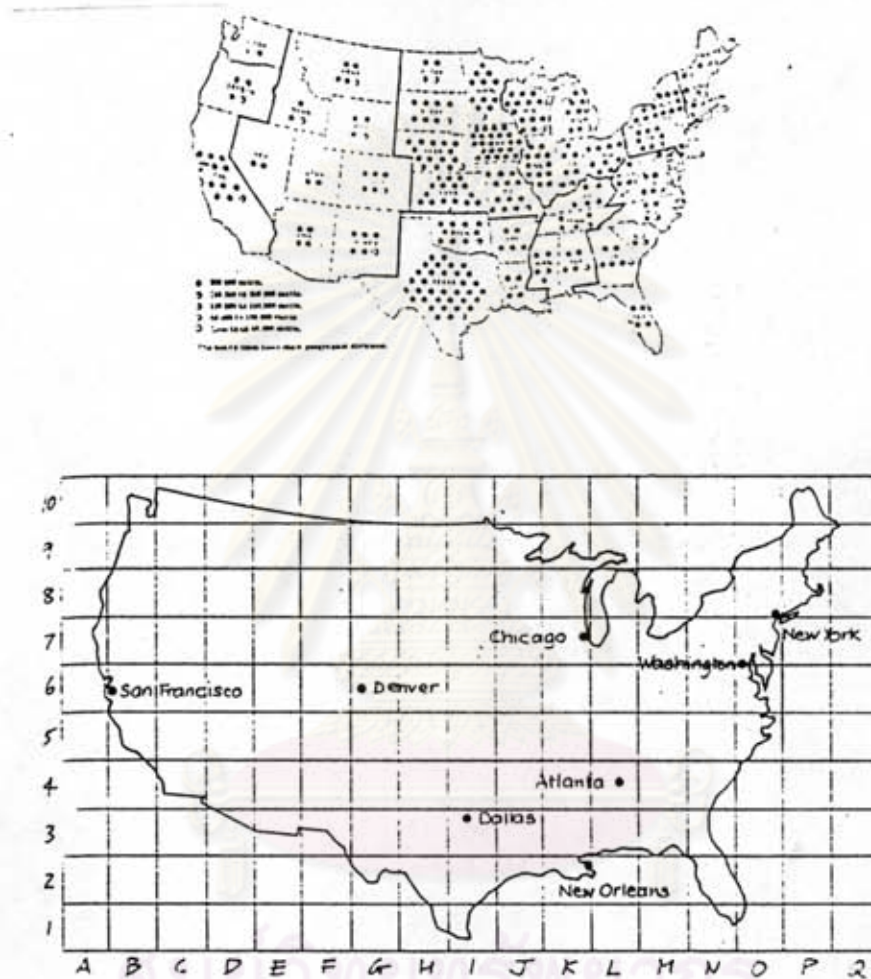

3. กราฟ (Graph) เป็นการแสดงข้อมูลที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในการนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิ กราฟจะแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล 2 กลุ่ม โดยการกำหนดตำแหน่งบนตารางหรือเส้นตั้ง เส้นแนวนอนและแนวอื่น มักเสนอข้อมูลบนตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้า เส้นมุมฉาก บางครั้งก็แสดงเป็นวงกลม เช่น

4. แผนที่ (Map) เป็นแผนภูมิชนิดหนึ่งที่สามารถบอกเรื่องราวได้เป็นอย่างดี
 แผนที่จะแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องของสถานที่ตั้งอยู่ มากกว่าการราคาหรือข้อมูล
 ทางสถิติ เช่น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

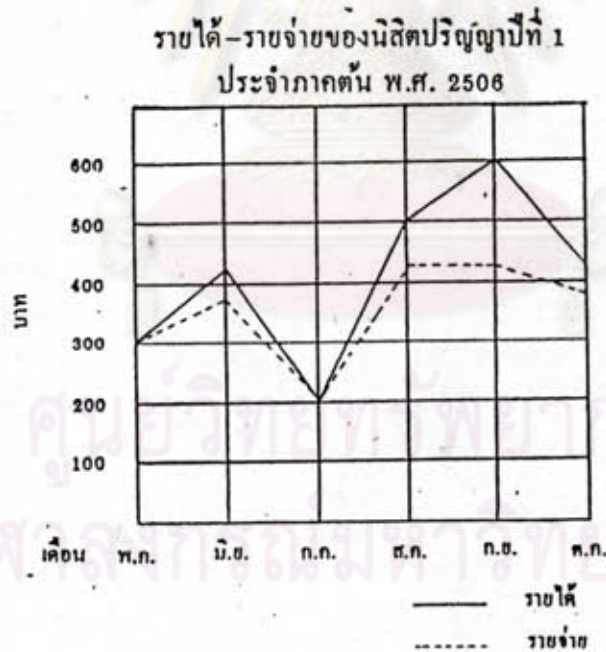

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการทางสถิติส่วนใหญ่ ได้แบ่งลักษณะงานนำเสนอ แผนภูมิ หรือแผนภาพ หรือกราฟ ออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนภูมิเส้น (Line Charts)

เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ได้ชัดเจน ส่วนมากมักใช้กับข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (กัลยา วาณิชย นัฒษา, 2539)

การเขียนแผนภูมิเส้นนี้ คล้ายกับการเขียนกราฟเส้นตรงหรือเส้นโค้ง ในการที่ ต้องการเปรียบเทียบข้อมูลตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไปบนแผนภูมิเดียวกันก็ควรเขียนเส้นให้มีลักษณะ ต่างกัน และจะต้องเขียนกำกับไว้ในกรอบของแผนภูมิด้วยว่าเส้นชนิดใดแทนข้อมูลอะไร (ประคอง วรรณสุต, 2529) เช่น

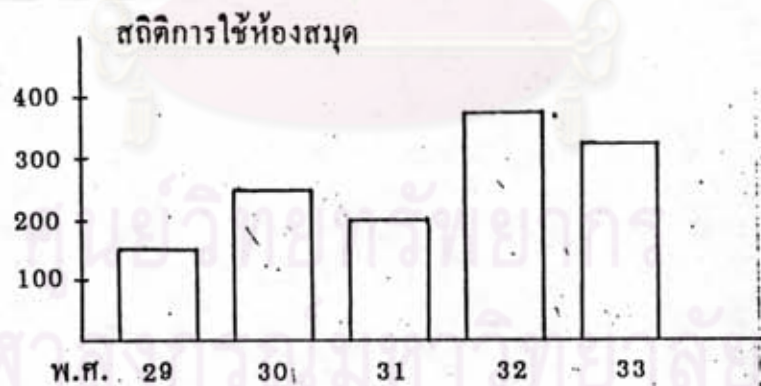

2. แผนภูมิแท่ง (Bar Charts)

แผนภูมิต้นี้ แสดงด้วยรูปเป็นแท่งประกอบด้วยแกน 2 แกนที่แทนระหว่างช่วงของ เวลากับปริมาณค่าของข้อมูล อาจเขียนให้แท่งอยู่แนวนอนหรือแนวตั้งก็ได้ โดยความสูงหรือความยาวของแท่งจะคงได้สัดส่วนกับขนาดของตัวเลขที่ต้องการนำเสนอ และความกว้างต้องเท่ากันทุกแท่งระยะระหว่างแท่งควรจะเท่ากัน หรืออาจจะเขียนติดกันเบียดชิดกันก็ได้ในการเปรียบเทียบขนาดหรือปริมาณข้อมูล ซึ่งจะเปรียบเทียบข้อมูลตั้งแต่ 2-6 ข้อมูล เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจน

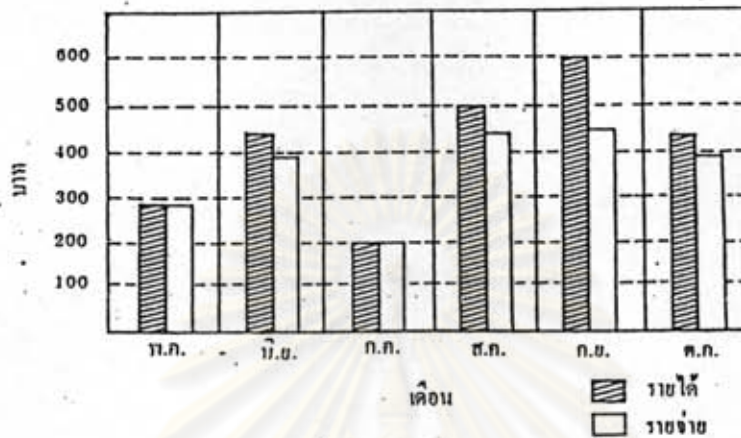
ในการที่มีการเปรียบเทียบ ควรจะ เขียนแท่งและระบายสีหรือทำเครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้แท่งที่แทนข้อมูลต่างหากมีลักษณะต่างกัน ทั้งจะต้องเขียนกำกับไว้ด้วยว่า ลักษณะของแท่งแต่ละอย่างนั้น เป็นตัวแทนของอะไร เช่น

ตัวอย่างที่ 2.1

ตัวอย่างที่ 2.2

รายได้—รายจ่ายของนิสิตชั้นปริญญาปีที่ 1
ประจำภาคที่ 1 พ.ศ. 2506

3. แผนภูมิวง (Pie Charts)

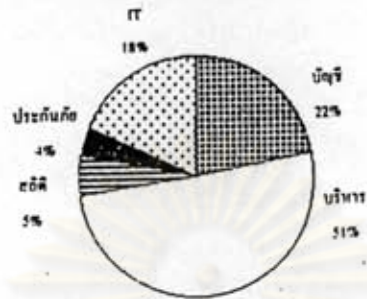
บางที่เรียกแผนภาพวง แผนภาพวงกลม (Pie Diagrams) แผนภูมิพื้นที่ (Area Charts) หรือกราฟวงกลม (Circle Graphs or Picture Graphs) เป็นการเสนอข้อมูลที่เข้าเปรียบเทียบข้อมูล 1 ตัวแปร ที่มีค่าของข้อมูลตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป แผนภูมิชนิดนี้เหมาะสำหรับการเสนอตัวเลขเป็นร้อยละ (Percent) โดยกำหนดค่าให้พื้นที่วงกลมเท่ากับ 360 องศา ซึ่งมีค่าเท่ากับ 100 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นจึงคำนวณรายการหรือข้อมูลย่อย โดยเทียบสัดส่วนจากเปอร์เซ็นต์เป็นองศา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

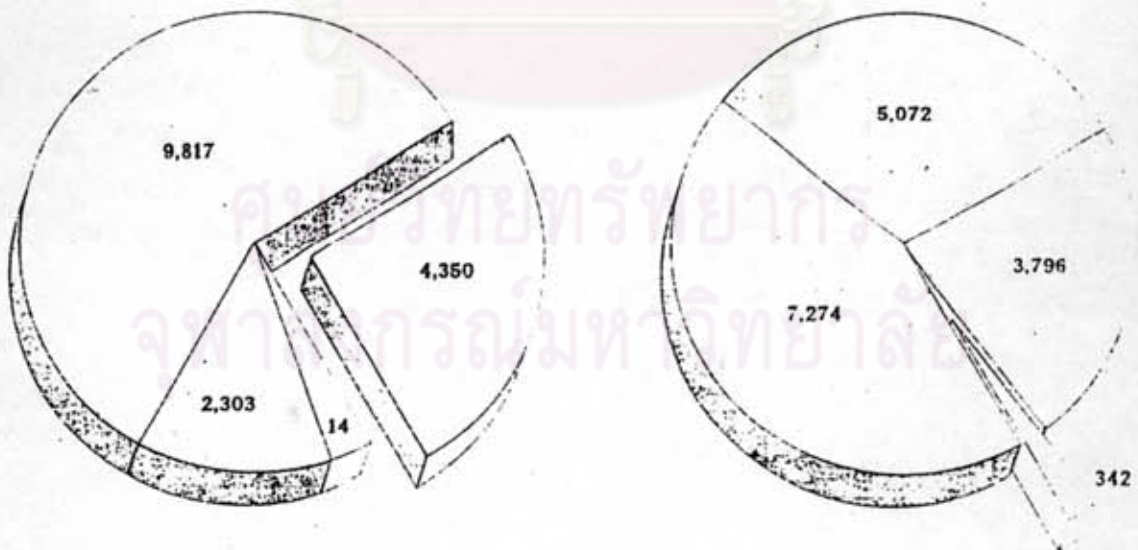
ตัวอย่างที่ 3.1

จำนวนนิสิตที่จบปริญญาโทจากคณะบัญชี จุฬาฯ แยกตามสาขา ปี 2537

ตัวอย่างที่ 3.2

จำนวนอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2536

นอกจากจะแสดงด้วยวงกลมแล้ว อาจนำเสนอจำนวนร้อยละอย่างเดียวกันนี้ ด้วยสี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular Distribution Graphs) ก็ได้ การแบ่งสี่เหลี่ยมผืนผ้าก็เช่นเดียวกับการแบ่งวงกลม คือ ำพื้นที่หรือความยาวของสี่เหลี่ยมเป็น 100 ส่วน เช่นเดียวกัน (ประกอบ กรรณสูต, 2529) ดังตัวอย่างที่ 3.3

ตัวอย่างที่ 3.3

สำหรับลักษณะแผนภูมิที่คั้น จริยา เที่ยนเฉลย (2535) ได้กล่าวไว้ว่าจะต้อง ออกแบบให้สามารถดึงดูดความสนใจ เข้าใจง่าย โดยมีข้อมูลไม่มากหรือควรมีแนวคิดเดียว ในการนำเสนอ และมีเนื้อหาถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึง ธรรมชาติของข้อมูลในการนำเสนอด้วย กล่าวคือ ต้องใช้แผนภูมิที่เหมาะสมกับข้อมูล เช่น หากมีข้อมูล 2-3 ข้อมูล สามารถนำเสนอโดยใช้แผนภูมิคั้นที่ แต่ถ้ามมากกว่า 5 ข้อมูลขึ้นไป ก็ควรใช้แผนภูมิกราฟแท่ง เป็นต้น

จากแนวความคิดที่กล่าวมาเป็นลำดับข้างต้น ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การใช้ข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาข่าวและเนื้อหาอื่นในหนังสือพิมพ์รายวัน โดย แบ่งการนำเสนอข้อมูลทางสถิติออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบบรรยาย
2. รูปแบบตาราง
3. รูปแบบทั้งบรรยายทั้งตาราง
4. รูปแบบแผนภูมิ
  - แผนภูมิเส้น
  - แผนภูมิคั้นที่
  - กราฟ
  - แผนภูมิอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

โดยทั่วไป การวิเคราะห์เนื้อหาหมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ที่สามารถอธิบายความหมายของเนื้อหา อาจเป็นได้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (พิศาล รพีพิศาล, 2532) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพรรณนาหรืออธิบายสภาพต่าง ๆ ของเนื้อหาหรือข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญหรือสนใจโดยเฉพาะ อันจะเป็นประโยชน์ทางด้านความรู้ หรือมองเห็นปัญหาใหม่ ๆ ที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เข้าคู่อย่างแท้จริง (Klaus Krippendorff, 1980)

จากหลักฐานที่ปรากฏ การวิเคราะห์เนื้อหาได้มีการศึกษาครั้งแรกโดยนักศึกษาวารสารศาสตร์ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐอเมริกา ในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1930 (พิศาล รพีพิศาล, 2532) และได้เจริญรุดหน้ามาจนถึงยุคฟื้นฟูของการวิเคราะห์เนื้อหา (The Renaissance of Content Analysis) ในปลายทศวรรษที่ 19 และหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาได้กระจายสู่สาขาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาสังคมวิทยา อันมีผลต่อพัฒนาการของการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคนี้ใน 3 ประการ คือ วิเคราะห์บันทึกถ้อยคำเพื่อค้นลักษณะการกระตุ้นบุคลิกส่วนตัวหรือลักษณะทางจิตใจ ประการที่ 2 คือการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวมอยู่ในรูปของการตอบคำถามเปิดและการทดสอบ และนำมาใช้ในขบวนการเกี่ยวกับการสื่อสารซึ่งมีเนื้อหาเป็นส่วนที่แบ่งแยกออกมาได้

เบอร์นาร์ด (Bernard Berelson, 1971 อ้างใน พิศาล รพีพิศาล, 2532) ได้แบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาไว้หลายรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาการสื่อสาร การศึกษาพัฒนาการของวิชาความรู้ การศึกษาความแตกต่างของเนื้อหาการสื่อสารโดยเปรียบเทียบระดับสื่อและระดับการสื่อสารประเภทต่าง ๆ รวมไปถึงการนำมาใช้กับการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจหรือวิธีการทดลอง การสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น

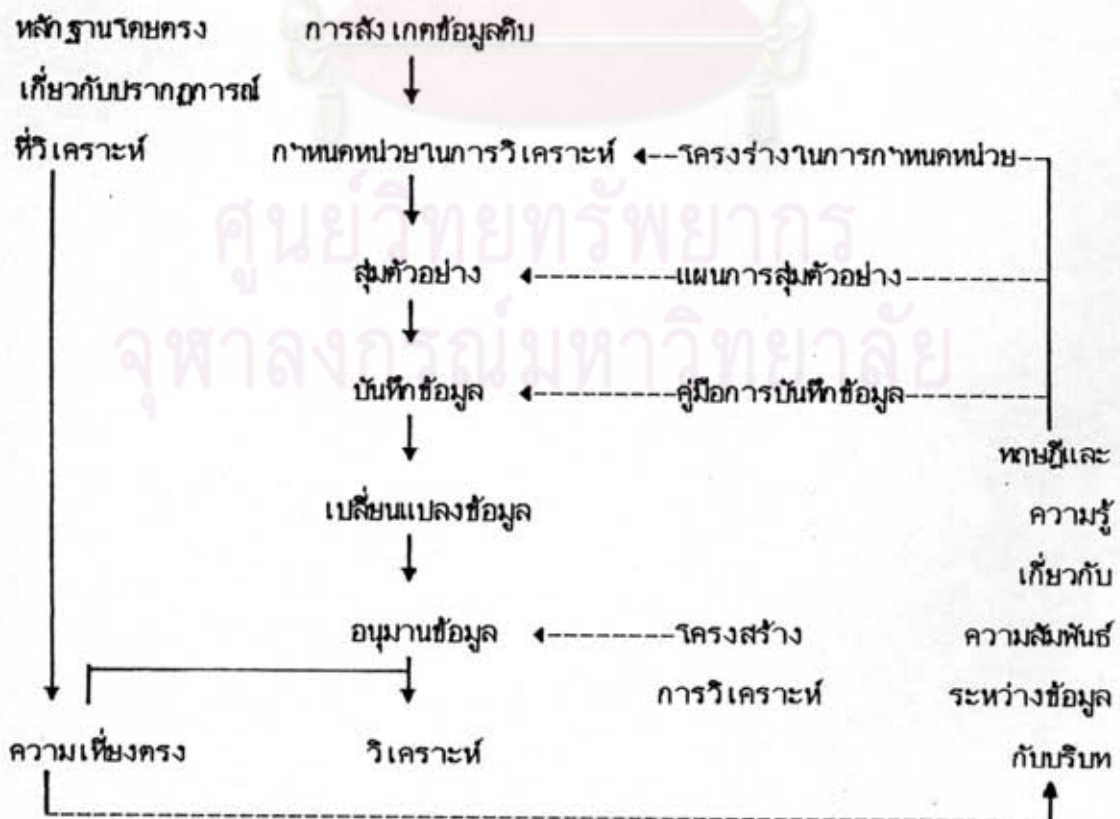
สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบไปด้วย กระบวนการข้อมูล การเปลี่ยนแปลงข้อมูล การอนุมานข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล (สรุครวี คุชาชีวะ, 2525) กล่าวคือ ในการวิเคราะห์เนื้อหานั้น มักต้องนำเอาข่าวสารที่นำมาวิเคราะห์

ทางภาษายังชัดเจน มาหาให้อยู่ในรูปของการวิเคราะห์ ดังนั้น ข้อมูลจึงต้องเป็น
 ตัวแทนที่ดีของข่าวสารนั้น ๆ โดยแยกเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)
 ได้แก่ คำ (Words) สาระ (Themes) คุณลักษณะ (Characters) และหน่วยในการ
 ระบุจำนวน (Unit of Enumeration) ได้แก่ เนื้อที่ (Space) การปรากฏ
 (Appearance) ความถี่ (Frequency) ความเข้ม (Intensity)

หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงในรูปของรหัสที่สามารถเข้ากับ
 คอมพิวเตอร์ได้ แล้วจึงอนุมานข้อมูลโดยพิจารณาข้อมูลอย่างมีเหตุผล ซึ่งจำเป็น
 อย่างยิ่งที่ผู้วิเคราะห์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทิศทางที่ข้อมูลจะสัมพันธ์กับบริบท อันจะ เกี่ยว
 เนื่องกับการใช้สถิติและการจัดการข้อมูลด้วยความเที่ยงตรง

ในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์เนื้อหา
 คือ โดยการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สังเกตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมี
 การพรรณนาผลของการวิเคราะห์อย่างชัดเจน ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แสดงกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา

ฉบับที่ฐาน

1. หนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาข่าวและเนื้อหาอื่น แตกต่างกัน
2. หนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณมีปริมาณการนำเสนอข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาข่าวและเนื้อหาอื่น แตกต่างกัน
3. หนังสือพิมพ์เนื้อหาทั่วไปกับหนังสือพิมพ์เนื้อหาเฉพาะด้านมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาข่าวและเนื้อหาอื่น แตกต่างกัน
4. หนังสือพิมพ์เนื้อหาทั่วไปกับหนังสือพิมพ์เนื้อหาเฉพาะด้านมีปริมาณการนำเสนอข้อมูลทางสถิติประกอบการเสนอเนื้อหาข่าวและเนื้อหาอื่น แตกต่างกัน
5. เนื้อหาข่าวกับเนื้อหาอื่นในหนังสือพิมพ์รายวัน มีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลทางสถิติแตกต่างกัน
6. เนื้อหาข่าวกับเนื้อหาอื่นในหนังสือพิมพ์รายวัน มีปริมาณการนำเสนอข้อมูลทางสถิติแตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย